

Nro. 28.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Aprilisnek 7-dik napján 1795.
esztendőben.*

Frantzia Ország.

Néhány Európai közönséges levelek kétségbe akarják hozni a' Wendei osztálynak a' Fr. republikával lett meg békélését. Meg engedik ugyan, hogy a' Rojalisták *Charette* vezérekkel együtt le tették fegyvereiket; tagadják ellenben, hogy a' *Chouansok* ezt mivelték volna, söt erősen állatják, hogy az utólsóbbak tovább is állhatatosak akarnak lenni előbbi gyűlölségekben. Mivel mindazáltal mind a' Párisi Convent bizonyosnak lenni hirdette azt, mind a' részre hajlástól üres magános és közönséges tudósítások egyaránt bizonyítják azon dolognak tökéletességre lett menetelét, ki vévén *Stoflet* Generált, egynehány század magával, mi is hitelt adunk a' do-

lognak valóságát bizonyító tudósításoknak. Egy, *Mart.* 1-ső napján költ Nantesi levélből azt olvasuk, hogy az előtt való nap, igen fényes bált adtanak, az ott lévő nemzeti képviselők *Charette* Generálnak, a' mellyen *Ruelle* nemzeti biztos, és *Canclaux* Chouans Generál contra tántzot jartanak *Charette* és *Seipeaux* Generálisokkal. Ez az utolsó egy igen szép ifjú 26 esztendőes ember, a' ki egy 3000 főből álló *Chouans* corpust commandérozott. *Charette* együgyü és szinesség nélkül való maga viselete által mindenek előtt kedvesé tette magát. Most egy 3000 emberből álló gyalog, és 2000 főből álló lovasságot állított ki, olly végből, hogy *Canclaux* Generálissal együtt egyszersmind meg támadhassák a' kemény nyakú *Stofletet*.

Miként kellyen a' szövetséges hatalmasságokkal bánni, 's velek békességre lépni, arról egy planumot készített, és a' Conventnek, *Mart.* 13-ikán bé is adott *Cambaceres*, melly következő 5 cikkellyből áll: 1.) A' Fr. republikának nevében, a' Köz Jóra ügyelő Commissió fog a' békességnek, frigy kötésnek, fegyver szűnésnek, neutralitásnak, és kereskedésnek dolgában munkálkodni. 2.) E' fog illendő rendeléseket tenni ezen tractatusoknak könnyebbitésére, és előmozdítására. 3.) Ezeket a' tractákat vagy egyenesen ezen Commissiónak tagjai, ha t. i. egyenesen ök fognak a' külső hatalmasságoknak követivel tractálni, vagy azok a' ministerek, a' kiknek arra hatalmat ad a' Köz Jóra ügyelő Commissió, fogják kezek alá irásával meg erősíteni. 4.) Valameddig ezen tracták azon Commissió által a' Convent eleibe nem terjesztetnek, ez által meg nem vizgáltatnak, jóvá nem hagyatnak, és meg nem erősítetnek, addig semmi erejek nem lehet. 5.) Az előre való és titkos együtt beszélgetések, fegyver szűnés, és neutralitás, a' tractamunkájának ideje alatt, a' második tikkelyben vagynak bé foglaltatva, és így semmi ratificatio avagy erősítés nélkül nem szükölködnek.

Ezen decretomnak alkalmatosságával, nagy lárma és vetélkedés támadt a' Convent tagjai közt. *Pallas* így szólott: „Minden demokratika respublikában nehéz vólt a' külső dolgok folytatásának meg állítása — egy nagy gyűlésnek lehetetlen azokban foglalatoskodni, más részről pedig veszedelmes valamelly végbe hajtó Tanátsnak felettébb nagy hatalmat engedni. Ához képest e' kettős nehességnek el háritására, egy 12 személyből álló commissiót javasol tinektek a' köz Jóra ügyelő Commite, mellynek kötelességében fog állani, ezen tárgynak hasznos, vagy káros vóltát jól meg visgálni, és azt is, titokban kellyen e' azt tartani, avagy nem? De én úgy vélem, hogy ezen rendelés által sem lehet a' valóságos véget el érni. Könnyen szakadás támadhat, a' köz Jóra ügyelő, és ezen Commissió közt, mivel hogy, ha ez hibázni talál, amannak maga ki nyilatkoztatásával mentegetheti magát; ilyenképen sok személlyeké lesz a' számadás, következésképen semmi haszna nem lesz. Az 5-ik tikkely, *úgy mond Pallas*, felettébb nagy hatalmat enged a' köz Jóra ügyelő Commissiónak, a' melly által csak nem minden traktánk helybe hagyásától meg fog a' Convent fosztatni.

Hermann így szólott: A' Convent előtt ki jelenteni, hogy valakivel titkos tractáuak vagon, annyit tézzen, mint az egész Európa előtt ki tálnálni akaratumkat, és igen könnyen ki találnák a' politikusok projectumainkat. *Boissien* azt állította, hogy a' köz Jóra ügyelő Commissió mellé egymás Commissiót adni, annyit tézzen, mint amához bizodalmatlansággal lenni. — *Cambaceres* azt jegyzette meg, hogy mihelyt a' külső dolgoknak igazgatásáról vagon a' szó, mindgyárt ki fogást kell a' közönséges törvényeknek szenvedni. Hát azt akarjátok e', hogy mindenkor meg egyezésteket kérje a' Commissió? hogyha lehetetlen a' Conventnek közönséges gyűléseiben a' másokkal való tractáról szólnani, nints jobb a'

javaslott 12 személyből álló Commissiónál. Ez, és a' köz Jóra ügyellő Commissió soha se fognak együtt tanátskozni. *Thibaud* azt mondotta, hogy ha elegendő bizodalma vagyon a' Conventnek a' köz Jóra ügyelő commissióhoz, nintsen más commissióra szüksége, hogyha pedig nintsen elegendő bizodalma, szükség leszzen azt meg változtatni. Hogyha úgymond ő, békességünk leszzen, akkor osztán constitutionális igazgatásunk formája leszzen, és akkor világossan munkálkodhatunk; most pedig tsak azt ki mondani is, hogy valamely sarkalatos dolog vagyon munkában, veszedelmes. A' *Thionvillei Merlin* egyenessen ki mondotta, hogy azok nem akarnak titkos tzikellyeket a' tractákba bé tétetni, a' kiknek semmi hajlandóságok nintsen a' békességre, mivel *úgymond ő*, lehetetlen az öfzve szövötkezett Európai fejedelmeket egymástól el választani, hanemha közzülök eggyel, vagy többel titkon ttactálni fogunk, kövötközésképen szükség ezen tractákban titkos tzikellyeknek lenni. Ugy de ki fogja azokat ratifikálni az az, jóvá hagyni? hogyha egy 12 személyből álló commissio nem elegendő azon végre, rendellyetek 36 személyből állott, és ha ez sem leszzen elegendő, ragaszfzátok hozzá az egész Conventet. De mivel tökéletes bizodalomunk vagyon a' köz Jóra ügyelő Commissióhoz, azt kívánom, hogy egyedül erre bizattason a' másokkal való titkos tractálás. Mit végezett légyen a' Párisi Convent ezen fontos tárgyra nézve, nem tudatik.

Az el múlt hólnapnak közepén költ Párisi levelekből ezeket olvassuk: *Türpin* és két *Chouans* fő vezérek el hagyván a' meg átkodott *Stoffletet*, magok bé járják a' Wendei osztálynak környékeit, 's azon igyekeznek, hogy azokban vízfzafszerezzék a' tsendességet, és ki vegyék a' fegyvert a' pártosok kezeikből. — *Rostding* is a' pártosoknak nevezetesebb vezérjei közzül egyik el pártolt *Stofflettől*, 's familiástól eggyütt által szövötkött a' *Ligeris* vizén. A' föld népe hasonlókép-

pen nem akar többé Stoflettel marsirozni, és fegyvert viselni a' Fr. republika ellen. Ennek a' meg átálkodott Chouans Generálnak Stofletnek, a' ki eredetére nézve nem Frantzia, hanem Német, nints több 1500 embernél, ezek is pedig jobbadontántorognak, kivévén az idegen nemzetekből való katonáit. *Charette*, a' ki is 1500 emberrel Stoflethez nem meszsze táboroz, a' Nantesi nemzeti társasághoz, illyetén értelmű levelet irt: a' Frantziáknak, *úgymond*, nem kell egymás ellen hadakozni, hanem tsak egymásra vigyázni; felellyünk meg a' Convent jóltévő fel tételeinek. Egyedül a' gonosz és semmirekellő emberek keresnek magoknak hafznot a' rendetlenségben, és függetlenségben; ellenben a' betsüllet szeretők és virtuósusok betsüllik egymást, 's könnyen egyet értenek a' közönséges hazának bóldogságára tzelőző dolgokban. Azok a' záfzlók, mellyekkel éltenek Wendei atyánkfiak, ide érkeztek, következő felül irások vannak azokon: igazság, és emberiség által gyözedelmeskedjete. A' pártosoknak fejeik által, közönségessé tétetett hirdetésményekben, a' többi közt az is vagyon, hogy öket és az ő alatta valókat a' személyeiknek, örökségeiknek, és gondolkozások módjának szabad akarat szerént való el nyomattatása ingerlette legyen a' fegyver fogásra.

Néhány napoktól fogva sok rojalista, az az, királyt kívánó futó levelek repdesnek Párisban. Nevezetessen a' fent említett Stofletnek proclamatioja, mellyben keményen mardossa a' Párisi conventet, 's annak tókélletes el törlésére, és a' királyi méltóságnak visszfa állittására serkengeti a' nemzetet. — *Dumourisznak Memoirese*, az az, nevezetes munkája, nagy betsülete és kelete vagyon Párisban, mellyben a' többi közt azt állallyta, hogy leg alkalmatossabb igazgatásnak formája a' Fr. nemzetre nézve a' *monarchica*, az az, a' királyi.

Helvétzia.

Két Fr. Otfágból ki tsúfzott hiteles személy azt befzállette *Bernában* és egyebütt, hogy ottan

felettébb meg változott a' nép gondolkozásának módja; hogy egészen reá únt a' mostani kórmanyzásra, hanem hogy még nintsen benne az a' rugó erő, a' melly által a' Conventet, meg erőtlennithesse, és visszfa állithassa a' királyi méltóságot; tsak az a' kár hogy nintsen vezérjek, és olly emberek, a' kihez mind a' két résznek bizodalma lehetne. Ezek a' személyek beszéllették azt is, hogy Fr. Országának előbbi nagy Cancellarius *Malesherbes* tsak azért ölettegette meg, mivel a' XVI. *Lajos* testamentomának titkos tóldalékját ki adni nem akarta; és hogy azért guillotíroztatott Gróf de la *Thour du Pin* hadi minister, mivel ő 3000 hiv nemesekkel a' királyt és a' *Delfinust* ki akarta szabadítani a' Tempeli fogságból. —

Hadi Környüldállások.

Westfáliából iratik, hogy Gr. *Walwoden* Hannoveránus Generál parantsolatot vett volna az Osnabrüggi püspökségben való menetelre. Hogy el ne felejtsük említeni, az Osnabrüggi püspök, a' mostani *Porki* hertzeg, le tette az eggyesült Anglus és Hannoveranus seregeknek fő commandóját. A' Pruszfziai armádiának egy nagy része a' Münsteri püspökségbe marsirozik. — *Brémában* egy 1800 főből álló Hannoveránus sereg vagy on, és mindennap strázsára járnak az új város két kapura. Meddig fognak ottan maradni nem tudatik. — Minden Hannoverai reserva, az az, tartalék regimentek, és a' Franrzia emigránsokból álló corpus parantsolatot vévén *Mart. 10-dikén*, napkeleti *Frisiából* ki indultak, és a' *Lüneburgi Celli*, és *Hannoverai* vidékekre marsiroznak. — Az Anglusok még mostan is szorgalmatossan munkálnak az *Ems* vize mellett el kezdett batteriák kálodnásában, fülökbe menvén, hogy a' Frantziák az ezen folyó vizen hordatni szokott tábori eleségeket igyekezzenek meg akadályoztatni. Úgy hallatik, hogy parantsolatjok legyen a' Fr. seregeknek, a' Cs. K. armádiának *Münsteri* püspökségből való ki nyomására, és a' *Wesl*

vizén való által hajtására, hogy ekképen semmi akadályok ne legyen *Wéfelnek* ostromlásában; sőt az is hozzá tétetik, hogy már három colonnében jötenek legyen által a' Rénuson *Spick*, *Arnheim*, és *Doesburg* alatt. Mivel mindazáltal már most nagy erővel mennek a' Prussusok Westfáliába, és az egyesült seregeknek vezérjei is jó rendeléseket tettek az ellenségnek meg gátoltatására, nem hiszszük, hogy magok bódogúlhassanak fel tételekben.

Moguntzia környékén újabb rendelések tettek a' Cs. K. seregek eránt. — *Kaszszelbe* 13 battalion gyalogság, és sok lovasság fog le telepedni; azok a' 800 *Wurmzer* hufzárjai, a' kik eddig a' stabbal együtt *Bensheim*ban voltak, oda várattatnak. A' Fr. desertorok befzélik, hogy minden órán a' Rénusi ármádiához várattatik *Pichegrü* Generál, és hogy mihelyt oda érkezik, mingyárt hozzá kezd *Moguntzia* ostromlásához.

Spanyól Ország.

Gróf *Aranda*, vólt Spanyol fő minister, meg bomlott egészségének helyre állítására nézve, engedelmet nyert a' királytól, a' Sz. *Lucar de Gvadiánába* való menetelre, melly egy igen szép hegyen épitetett, és erős váraska *Andalusiában*, és igen egészséges levegő ege vagyon. Az ellene inditatott processusnak meg vizgáltatására, elsőben *Alkuadia* hertzeg nevezetett ki; de mivel őtet maga ellenségének tartotta, és így biroságával meg nem elégedett Gr. *Aranda*, tehát Gróf *Fernand Nunez* küldetett oda előülönök.

Az el múlt őszfzeli viadalban el esett Spanyol fő vezérnek, Gr. de la *Uniónnak* helyére választatott *Uruttia* Generál Leutinánt, együtt szolgált *Perignon* Fr. Generálissal, a' napkeleti Pyreneusi ármádiának fő kórmányozójával, az utólsó Török háborúban, az Orosz hadi seregénél, és szoros barátságban éltek egymást közt. Nem igen régen meg emlékeztette *Uruttia* Generál a' nevezett Fr. vezért régi esmeretségekre, és barátságokra, hozzá küldött barátságos levele által *Amarillás* Generál Leutinánt *Saragossába* meg

fogatott, *Montfate* Generál pedig Olasz Országba számkivetésbe küldetett, mind ketten azzal vádoltatván, hogy irigyelvén Gróf *de la Union*nak felsőségét, önként vitték bé a Spanyol Armádiába a' fenyték nélkül valóságot. A' *Stanzindro* nevű 74 ágyús linea hajó a' múlt Decem-berben a' tengeri közsziklába ütődött, a' *Palermósi* kikötő hely mellett; következésképen 3 linea hajót vesztettek el a' Spanyolok illy szerentséltenség által az el múlt éltendoben. Három Fr. Országból ki szökött, *de la Treppe* szerzetes redből való barátok Spanyol Országba menvén, engedelmet nyertek a' királytól, szerzetes rendjeknek ottan lejendő fel állítására.

Magyar Ország.

Gömör Vármegyéből 26-ik Márt. Egy igen nevezetes dolog történt az el múlt karátsony előtt *T. Nógrád Vármegyének Hideg-kút* nevű helységében. Bizonyos tősérek *Losontzra* hajtván sertéseiket eladás végett, a' *Hideg-kúti* falun kívül két sertések egy üres verembe esett, és mivel senki-a' tősérek közül észre nem vette a' dolgot, és meg nem találhattak el tévellyedett hizott sertéseiket, ezek a' szegény párák attól az időtől fogva, *Márt. 20-ik* napjáig, és így 3 hólnapnál valamivel tovább, az egész télen abba a' veremben voltak, és noha semmi eleséget és italt nem kaptak, mivel senki se tudta hogy ott vannak, még is életben meg maradtak, még pedig olly jó testelben, hogy most is három újni szalonnára betsül- tetik kövérségek. Igen nevezetes történet ez, és alkalmatosságot szolgáltat a' természet vizsgáló tudósoknak a' gondolkozásra. Sokan meg nem foghattyák miként lehetett a' leg éhesebb állatnak a' sertésnek, annyi ideig étel és ital nélkül életben meg maradni. Az ezen történetet nékem jelentő nagy érdemű úr, és mások is úgy vélekednek, hogy a' veremnek homokos földével táplálták volna magokat, ezt pedig onnan gondolják, mivel a' mennyire tsak fel ágaskodhattak a' verembe raboskodó sertések, méllyen ki rágták a' földet, és úgy hozzá szoktak ehez az eledelhez.